

Agentschap Onroerend Erfgoed

Vlaamse overheid

Lange Kievitstraat 111-113 bus 53
2018 ANTWERPEN
T 03 224 62 10

www.onroenderfgoed.be

CBS HERENTALS

Augustijnenlaan (Hrt) 30
2200 HERENTALS

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
25/04/2022	2021104009	4.002/13011/107.13	
vragen naar/e-mail		telefoonnummer	datum
Jasmine Michielsens jasmine.michielsens@vlaanderen.be		03 224 62 14 0486 05 57 95	

Gunstig advies onder voorwaarden voor Begijnenvest: heraanleg talud en heraanplant dreefbomen.

Aanvrager(s): CBS HERENTALS , Augustijnenlaan 30 , 2200 HERENTALS
Bescherming: Begijnhof met omgeving
Beschermingstype: stads- en dorpsgezicht
Beschermingsbesluit: koninklijk besluit van 11 september 1979
Perceelnummer(s):

Geachte heer
Geachte mevrouw

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft uw adviesvraag goed ontvangen op 25/04/2022. Voor de gevraagde handelingen verlenen we onder voorwaarden een gunstig advies (*omgevingsvergunning art. 6.4.4, §2 / milieuvergunning art. 6.4.4, §3, eerste lid / natuur- en bosvergunning art. 6.4.4, §3, tweede lid Onroenderfgoeddecreet van 12 juli 2013*).

Motivering

Algemeen:

Het geheel gevormd door het Begijnhof, de schoolgebouwen in de Burchtstraat tegenover de achterzijde van het Begijnhof, de achtertuinen van het Begijnhof begrensd door de Augustijnslei en de Begijnvest, en de brandweerkazerne is beschermd als stads- en dorpsgezicht op 11.09.1979 omwille van de **historische waarde**.

De Begijnenvest vormt één onderdeel van de nog deels aanwezige middeleeuwse stadsomwalling in stad Herentals. Zo zijn ter hoogte van de Kattenberg, domein Hof le Paige, het koetshuis horende bij Hof le Paige, en de Nonnenvest de relictten van deze middeleeuwse stadsomwalling nog steeds aanwezig. Stad Herentals neemt deel aan het Europese project 'Interreg Europe Recapture the Fortress Cities' (RFC) waarbij voor het erfgoed van historische vestingsteden en forten meer klimaatbestendige, innovatieve en duurzame ontwikkelingen gezocht worden. Stad Herentals wenst immers de oude stadsomwalling te herwaarderen. De huidige omgevingsvergunningsaanvraag kadert in deze herwaardering van een deel van de vroegere stadsomwalling, namelijk het herstel van het talud en heraanplant van de Begijnendreef. De Begijnenvest met bijhorende dreef is momenteel een belangrijke verbinding voor trage weggebruikers.

Heraanleg talud Begijnenvest:

De Begijnenvest is één van de restanten van de middeleeuwse stadsomwalling. Deze stadsversterking bestond grotendeels uit een aarden wal met een gracht aan de voet ervan. Het huidig profiel verschilt niet al te sterk met het profiel van de Begijnenvest tijdens de eerste helft van de 19de eeuw. Vanuit erfgoed is het belangrijk om deze stabiele dijkstructuur maximaal te behouden. Structurele herstellingswerken zijn wel uit te voeren aan de vest. De bestaande wandelweg op de dreef is te behouden en te versmallen (max. 4.00m). Deze is met het gebruik van de voorbije jaren als voetgangers- en fietsverbinding stelselmatig uitgedijd. De beperking van breedte is bijkomend positief voor de nieuw heraan te planten bomen op de Begijnenvest. De overtollige breedte van de dolomiet is te verwijderen inclusief fundering en geotextiel. Enkel de vernieuwing van de toplaag na afschrappen op het stuk pad dat behouden blijft, is noodzakelijk.

Heraanplanten Begijnendreef:

De dreef is gelegen op de stadsomwalling die in de negentiende eeuw werd beplant met vier rijen bomen, initieel met zomereik. De bomen werden telkens vernieuwd, de laatste vernieuwing van de aanplant dateert van 1930-1940. Een gedeelte van de zomereiken bleef tot op vandaag bewaard maar stelselmatig is er uitval onder de zomereiken (boomonderzoeken 2014 – 2021). Hierdoor is de dreef als structuur en lijnelement minder en minder aanwezig. De uitval van bomen ten opzichte van het oorspronkelijke aantal (4 rijen zomereiken) bedraagt meer dan 60%. Om deze structuur op middellange termijn te bewaren, moet de dreef in zijn geheel gekapt worden. De handleiding 'Het beheer van historische dreven en wegbeplantingen', opgemaakt door het Agentschap Onroerend Erfgoed, is hier een inspiratiebron voor. Deze beheermaatregel werd ook opgenomen in het goedgekeurde beheerplan voor het stads- en dorpsgezicht 'Begijnhof met omgeving'.

Buiten de cultuurhistorische waarde van de dreef, heeft de dreef ook een ecologische waarde (biodiversiteit / natuurcorridorfunctie van de dreef). Omwille van deze reden zijn volgende aanpassingen doorgevoerd t.o.v. het initiële plan om de Begijnendreef volledig te kappen en heraan te planten:

1. In het zuiden van de Begijnendreef blijven 22 zomereiken tijdelijk behouden. De ontwikkelingen rond de toekomstige heraanleg van de Augustijnenlaan biedt mogelijkheden om een betere visuele link tussen de Begijnenvest en de Nonnenvest te creëren (opwaardering stadsomwalling Herentals). De nog aanwezige aanplant-ritmiek van een dubbele dreef is in deze oostelijke

bomenrijen nog aanwezig. Daarom dat dit deelsegment tijdelijk kan behouden blijven. Belangrijk hierbij is dat binnen de periode van 5 tot 10 jaar dit deel van de Begijnendreef, in samenhang met de ontwikkelingen van de Augustijnenlaan, eveneens te kappen en heraan te planten is. Op deze manier is het herstel van de dubbele Begijnendreef in de toekomst verzekerd.

2. De meest zuidelijke zomereiken, ter hoogte van woning nr. 1, vormen een uitzondering op de huidige Begijnendreef. Hier zijn twee bomen aan de oostzijde van de aarden wal aanwezig (geen dreef). In het beplantingsplan is ter hoogte van deze bomen ook geen nieuwe heraanplant voorzien en is er geen sprake van dreefherstel op deze locatie. Omwille hiervan zijn deze zomereiken te behouden en als toekomstbomen verder te beheren. Ze vallen dus niet onder de 2de fase van velling zoals vermeld onder punt 1. Toekomstbomen zijn bomen in een stadsomgeving die onbeperkte ruimte en bescherming krijgen, zowel boven als onder de grond. Deze bomen krijgen de kans om uit te groeien tot grote en monumentale bomen met op termijn ook de ecologische waarde die bij heel oude bomen hoort. Het uitwerken van een toekomst-bomen-beleid voor de hele stad Herentals is aan te bevelen.
3. De meest noordwestelijke zomereik in de dreef is te behouden en als toekomstboom verder te beheren. Deze zomereik staat op het uiteinde van de dreef (ten zuiden de van voetgangersverbinding richting het Begijnhof). Het behouden van deze zomereik heeft maar een beperkte impact op de nieuwe heraanplant van de dreefbomen (slechts aan 1 zijde impact ipv aan 3 zijden). De locatie van deze zomereik is hierbij dus doorslaggevend, namelijk op het einde van de dreef. Hierbij is te refereren naar een vroeger gebruik waarbij welkomstbomen aan het begin of einde van een dreef werden aangeplant die soms een aanplantcyclus langer meegingen, en/of in een andere boomsoort aangeplant werden.
4. In de zijberm zijn houtige beplantingen (in hakhoutvorm) voorzien die een corridor zullen vormen voor dieren en planten tussen de aanpalende groene zones in de stad.
5. Daar waar herstel van de vest noodzakelijk is, wordt de oorspronkelijke top laag met aanwezige zadenbank herbruikt.

Ons advies is gunstig als de handelingen voldoen aan volgende voorwaarden:

Begijnenvest:

- Structurele herstellingswerken zijn uit te voeren aan de vest.
- Ten zuiden in de Begijnendreef ter hoogte van de te behouden 22 zomereiken en struikgewas zijn geen werken aan het dijkprofiel uit te voeren.
- De bestaande wandelweg op de dreef is te behouden en te versmallen (max. 4.00m). De overvloedige breedte van de dolomiet is te verwijderen inclusief fundering en geotextiel. Enkel vernieuwing van de top laag na afschrapen op het stuk pad dat behouden blijft, is noodzakelijk.

Begijnendreef:

- De tijdelijk te behouden 22 zomereiken in het zuiden van de Begijnendreef zijn binnen de 5 tot 10 jaar te vellen zodat een volledige herstel van de Begijnendreef het uiteindelijke resultaat is. Enkel de zomereiken ten zuiden van de voetgangerspaaltjes en de meest noordwestelijke zomereik van de dreef, vallen niet onder de 2de fase van velling en zijn als toekomstbomen te behouden en te beheren.

- Negatieve impact op het tijdelijk te behouden bomenbestand is te vermijden. Voorafgaand aan de uitvoering van de werken zijn in samenspraak met een erkende boomdeskundige de nodige afspraken te maken over de uitvoering van de werken.

Als ze aan deze voorwaarden voldoen, doet geen van de gevraagde handelingen afbreuk aan de bescherming. Als ze niet aan de voorwaarden voldoen, dan is ons advies ongunstig.

Archeologie?

Kijkt u zeker na of er geen in akte genomen archeologienota bij dit omgevingsvergunningdossier moet worden gevoegd. Meer informatie en een beslissingsboom kunt u terugvinden op <https://www.onroenderfgoed.be/archeologie-bij-vergunningsaanvragen-vergunningverleners>.

Hebt u bijkomende vragen, neem dan gerust contact op met de erfgoedconsulent. De contactgegevens vindt u bovenaan deze brief.

Met vriendelijke groeten

Rudy De Graef
Directeur Beheer regio Noord